

DES DE CA N'OLIVER (24)

JOAN SARDÀ, L'ECONOMISTA QUE VA AJUDAR A ELIMINAR EL GASOGEN DEL COTXE DE FRANCO

Antoni Tudurí

 Secció de genealogia
de l'Ateneu de Maó

Hi ha una figura més o manco retòrica que és la de «l'ovella negra» de les famílies. Vull recordar que, per regla general, quan escric articles d'interès genealògic, tinc per costum fer referència a persones que han existit i de les que tenim dades prou documentades, deixant de banda la seva importància històrica; per a segons quí un tal Cristòfol Colom no és més que un destructor de velles i antigues cultures, per altres un portador de la nova fe verdadera, creu en mà, quan ell no volia altra cosa que trobar una ruta marítima per a poder comerciar amb les espècies tan valorades, o per altres, un tal Gengis Kan és un personatge de sèries de televisió, igual que Alexandre el Gran i tants altres figures reals però elevats a mites.

La primera versió que tenim d'una «ovella negra» és en Caín, germà dolent d'un germà bo, anomenat Abel i d'un altre no massa definit, de nom Set. Així, almanco, ho diu la Bíblia. I d'aquí el terme «cainisme» aplicat als mals germans.

També llegint aquest llibre sagrat trobam la figura del «fill pròdig», aquell que abandona a son pare i que, quan li ve bé de tornar, aquest pare li fa sacrificar el millor bé per tal de celebrar el seu retorn,

com ara els Orfila Rotger, de la que només es recorda a Mateu, metge (i, sobretot, químic) primer científic de la toxicologia moderna, oblidant a Antoni, advocat i polític; també els Prieto i Caules, de qui hi ha un bon record de Francesc com a enginyer de camins, deixant de banda al seu germà Rafel, advocat i polític a qui Menorca deu més rèdits que al seu germà gran pel que fa a la seva intervenció com a diputat a Madrid, sense deixar de banda als germans Ramis i Ramis, dels que, potser per mor de donar el seu nom a l'Institut més antic de Menorca, només se'l recorda a Joan, oblidant als altres germans, també prou importants a la història de la nostra Illa.

♦ **TOTA AQUESTA INTRODUCCIÓ** no té altre motiu que recordar altres germans que, per motius que no venen a compte, han desaparegut de l'espai històric-genealògic generant la figura del «germà oblidat».

Un d'ells, descrit fa un temps, a «**Es Diari**» a la miscel·lània dedicada a la família Rubió i Tudurí, vaig comentar i documentar que un oncle de Maria Tudurí Monjo, la mare dels Rubió i Tudurí prou

Joan Sardà i Dexeus.

ques d'Espanya i feminista reconegut, prou ben descrit per Josep Portella al **MENORCA** ara farà prop de tres anys.

A Maó hi ha dos edificis prou destacables; el de la plaça d'Augusto Miranda, on ara hi ha la «Delegación del Gobierno» i un altre ubicat al carrer d'Anunci-

vay, on fa un temps hi havia la «Cámara de la Propiedad» i que ara és un hotel urbà anomenat «Casa Ládico». Ambdós casals es van fer bastir per algun dels Ládico, descendents d'un comerciant grec que va arribar a Menorca l'any devers l'any 1753 Sense entrar en detalls, tret de què un nét del primer Ládico, de nom Teodoro Ládico i Font que va ser, a més de senador per Puerto Rico varies vegades, ministre d'Hisenda de la primera República Espanyola i destacat ciutadà, apareix un segon germà, de nom Spiridion i, prou. A qualque lloc se cita un tercer germà, l'ocult, de nom Joan del que un servidor no en sabia res. I prou feina m'ha costat trobar la seva existència i la seva descendència.

Pel que sembla, aquest Joan va deixar Menorca, se'n va anar a Barcelona i es va casar amb Anna Serrano Cardona amb

El cotxe oficial de Franco mogut amb gasogen.

co que es casa amb una Dexeus (parenta del famós ginecòleg barceloní) i aquest matrimoni té un fill de nom Joan Sardà i Dexeus, advocat i economista, deixeble de Keynes, que després d'una profitosa estada a Veneçuela com a conseller del Banc Central Veneçolà, va ser reclamat per Alberto Ullastres l'any 1956, sent responsable del «Plan de Estabilizaci3n» fet l'any 1959, que va permetre passar de l'autarquia franquista a un estat econòmic relativament modern, podent pagar les importacions, especialment de petroli. A les arques públiques no hi havia ni un dòlar i 'pintaven bastos'.

Sense aquest pla d'estabilització d'en Sardà, fins i tot el mateix Francisco Franco haguera hagut de mantenir el gasogen del seu cotxe oficial, que es pot veure a la imatge reproduïda a aquest article, foto treta de «La Vanguardia Espa-

deixant amb un pam de nassos al fill que no se n'havia anat a descobrir mons nous, quedant a «currar» com diuen ara els moderns.

Cosa semblant passa amb famílies menorquines prou conegudes. Hi ha sagues familiars (açò crec que es diu un pleonasme, ja que una saga sempre és familiar)

coneguts (Nicolau, arquitecte; Santiago, enginyer; Marià, advocat i Fernando, metge i farmacèutic, a part de la germana Isabel, que va quedar fadrina al servei dels seus pares) era un tal Antonio Tudurí Pons, militar de carrera, expulsat de l'exèrcit espanyol per les seves idees democràtiques, creador de les escoles lai-

qui va tenir, almanco, un fill Teodoro Làdico Serrano que va estudiar enginyeria industrial, estudis que no va acabar, emigrant als Estats d'Amèrica i una filla Antònia Làdico Serrano que es va casar amb un advocat català, Joan Sardà i Lloret, de Sant Quintí de Mediona, amb qui va tenir un fill de nom Joan Sardà Làdi-

nota» de la dècada dels anys 40 del segle,XX.

I fins aquí la memòria de l'economista d'origen menorquí que va posar un cert ordre a l'economia espanyola dels anys 60 del segle passat. Cal desitjar que plomes més documentades ens puguin il·lustrar sobre Joan Sardà i Dexeus.